

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 iuliu st. v.
5 august st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principala 375 a.

Nr. 30.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Călătoria și petrecerea lui C. Porumbescu la Nervi.

(Din scrisori remase de dănsul)

(Incheiere.)

Nervi 22 decembre 1882.

Eri și astăzi am avut pră mare bucurie, numai nu știu de mi-a și — prii... Așera primii iubita-mi violină. Eră pe la amurg: fără a o desface din scrin, grăbii cu ea, cum numai mi-o aduseră dela poștă, la mare. Bolnavii încă nu eșiseră la promenadă. Me coborii de mal la vale până la albia mării; marea lină și netedă ca oglinda, aerul așid ere lin și dulce până la incântare!

Jos, la albia mării, scot violina din scrinul ei, direg cōrdele, mirare! numai »E« eră ceva slobodită, pare-mi-se, cum o slobodisem eu singur la Brașov; celelalte cōrde, cum se cade! Me rađem de un pisc de stâncă, ce străbatea din mare și gândesc, ce ore să cânt. »Ah,« i-mi responsei in gând: »voi cântă aceea, ce și mie mi-i mai drag și ce-i mai drag și națiunii mele: voi cântă Doina, să o audă Mediterana și Mediterana să o ducă Oceanului, și să șcie și antipodii noștri din colo, că numai un cântec e coborît din ceriu și acela e — Doina...

O, și aș fi putut ceva alta să cânt la prima-mi întâlnire cu unica mea iubită, cu violina, pe pământul nostru străbun — am đis nostru? — da, că și ea, draga și scumpa mea e de pe acest pământ, din — Cremona.

Cântai cam lung scumpa-mi Doină și par că nu me puteam despărți de ea! Mi se părea că miliardele de stele și stelute, ce se uitau la mine din — mare, sclipiau vesele-duitose, precum eră și inima mea, cufundată intrăgă in mlădiōsele acorde a Doiniei, ce erăș mi se părea, că încă nu-o cântasem cu atâta simțemēt, ca acum...

Fini cu un suspin și de satisfacțiune și de jale... și de-odată aud sus pe țermuri o mulțime de mâni aplaudând... »Bravo!« strigă o voce baritonă. »Ah, monsieur vous etes un artiste!« — Me uit in sus: țermul eră plin de lume; eră o damă sta la spatele mele... »Dta, domnule, ești Român!« continuă, cum mi se pare, tōt acea voce baritonă »Da!« responsei. »De unde?« — Din Bucovina. — »Ah,« đise apoi vocea de pe țerm cătră vecinul seu, apoi đise: »Doina Românilor conține intrăga lor istorie de — suferințe.« — Eu cunosc Doina, am auzit-o de multe ori pe câmpiile Bulgariei cântându-o soldații români; dară pe fluere și fluerașe: pe violină încă n'am auzit-o până acum. Dta ai cântat-o,

domnule, pră frumos și pare-mi-se că cu — tōtă inima! vorbitorul eră generalul rus Totleben carele sta de-a brațeta cu ministrul Germaniei Bötticher din Berlin; eră dama dela spatele mele eră o damicelă din Esthlandia, fiica așidere a unui general rus, anume de Poppen.

Ve puteți inchipui emoțiunea mea de bucurie.... Intors apoi și eu pe țerm, me incungurară domni și dōmne feliđtându-me pentru »frumōsa Romantă« numindu-mi-se care din care pe nume: ceta din Anglia, ceta din Rusia, altul din Germania și eră altul chiar din Canada, din Elsația și Franța. In fine veniră doi-inși la mine, unul mai tinăr, altul ceva mai bētrân și mi se presintară, primul ca Boito, altul ca Marco Sala, ambii italieni....

Nervi 28 decembre 1882.

Đilele trecute mi-a fost fōrte reu. Ađi mi-e mai bine decăt eri, dar încă nu așă precum aș dori. Din cauza slăbiciunii am adese sbocōțiri de inimă și friguri, de aceea m'am pus in pat. Medicul đice, că de tuberculosă nu putē să fie vorbă (?) și mi-a dat o mulțime de cărți umoristice de cetit, er o damă mi-a trimis nn album minunat de copie de ale dumneđescuului Raffael.

Nu știu de ce ađi mi-i atāt de jale după ai mei, tātuța, Marica, Stefan, și mai cu sēmă pădurea Stupcii ađi tōtă điva mi-i in cap — par că o vēd albă și plină de zăpadă! O decă aș fi acasă, ce aș umblă cu icōna (la Crăciun.) Dōmne, dōmne vedē-voi încă scumpa mea Stupcă — o! numai încă odată s'o mai vēd și apoi să....

Nervi 30 decembre 1882.

Frațiōre dragă, er mai scāpai odată din ghiarele morții și me simt erăș atāt de bine. Đici că tusa mea e triler de ciocărlie?... Frumos triler, ca lătratul cânilor, precum a đis mai deunăđi englezōica cea lungă cătră comicul dresdian, și adecă franțuzeșce: »Monsieur je tousse comme un chien — dar el: — »Pardon, Mme vous toussiez comme une chienn« (adecă nu ca cănele, ci ca o cătea,) la ce ea se n-tōrsă in altă parte. Pe urmă er s'au împăcat, dar nu pe multă vreme. Englezōica fashionablă tărăe după sine vecinic un sac de piciorē, dar odată l'a uitat in sala de cetit și dresdianul i l'a furat; mai apoi vine ea spēriată că unde e sacu de piciorē, caută in sus

caută în jos, nu-i, cândva vine apoi Drey cu el scuturându-l în aer. Intâi eră să-l îmbrățișeze de bucurie, pe urmă îl injură mâniașă, ș-apoi eră își întinșeră mâna și se împăcară; dar pe câtă vreme? — Englezóica are o bonbonieră cu bonbóne și o lășă pe mesă. Noi imboldirăm pe Drey să i-o fure. Când o caută injurând, Drey i-o dă — gólă. »O, mon dieu ou sont mes pastigles?« — O, Mme les pastigles, je les ai mangé! — Atunci nu mai fu de gluma — scuipea odată după moda engleză și îi dișe englezește »devil beast« (bestie drăcescă.) Drey se 'ntorse repede ca un cățal mângit, dar și căđu la pământ, îi picară zírtele (pince-nez) de pe ochi și mai dete și cu piciorul peste ele . . . tableau! Am ris de credeam că murim. Pecat că nu mai sânt aici că ne-am amusat bine.

Dar tot mai avem și alte esemplare, d. e. un italian primește o epistolă de acasă cu fotografia sa, și ne-o arată dicând: »Vedeți ce surprisă plăcută mi-a făcut familia mea, că m'au lăsat să me fotografieze.« — Cum asta, întrebărăm noi, în lipsa dtale, se pôte una ca asta? Ne respunde: »O, în nostro paese e un fotografo chi fa le fotografie da ritentivă.« O, boul ce este, după memorie să se fotografieze!? — Intr'o di mi se plângea de contipație și îi dau pilule de rebarbara ca să ia totdeuna câte 3. Prostu le ia pe tóte 25 câte eră în cutie — efectul cred că ține și până ađi.

Nervi 3 ianuarie n. 1883.

O, greu am pătimit ultimele trei đile! M'am fost recit de tot.

După Doina mea dela albía mării, v'am scris, pare-mi-se, că mi se recomandară doi Italieni, unul Boito și celalalt Marco Sala. Primul e poet, al doilea compositor. Pe drum spre otel me luară în mijloc și-mi vorbiră ba italienește, ba franțuzește spunându-mi, că se bucură a cunoște pe un frate și încă music, din colonía română ostică; apoi me 'ntrebărăm, de m'aș fi aplecat să merg, să ved pe măestrul Verdi, carele locuește nu departe lângă Genova; și s'ar bucură, să vedă pe un confrate dela Dunăre pricepător de musica acelor frați de-acolo, ce l'am și audít dicând de mai multe ori, că ar dori să șcie ceva despre musica lor. — Le respunsei, că pră bucuros m'aș duce la vestitul maestru și că chiar pentru mine ar fi o onóre și fericire nespūsă, a vedé pe marele compositor. Așă a doua-đi desdiminéta își luară Boito și Sala o corabie și se duseră la Genua și la Verdi, să-i spună, că aice la Nervi s'ar fi aflând un music român de departe, din Bucovina. Pe la 11 a. a. se 'ntorșeră și aflându-me promenând pe malul mării, imi spuseră cu aerul cel mai vesel, că Verdi e fericit de a audí dela ei și că ori și când m'a primí cu cea mai mare bucurie și că tot așă cu bucurie ca și dênși sânt gata a me insoți.

Grăbiți acasă, me 'mbrăcai, dejunai cu Boito și Sala și plecarăm la Verdi, carele me primí cum mai amabil! — Imi veni să cad în genunchi inaintea lui. — Dară despre celalalte, dóră mai târđiu, că sânt slab și scriu în pat. — La întórcere adecă, dela Verdi, porní o plóie cu furtună; marea eră fôrte agitată; vânt rece și umed . . . medicul a fost câte de două ori pe di la mine.

Nervi, điuă de Crăciun, 5 ianuarie 1883.

Când vedui ađi scrisórea de acasă imi dișei: ecă și la Nervi a venit Sf. Crăciun, dar fără barbă de omét și fără gălușce și plácinte. Trebuie să-mi încordez fôrte mult fantasia mea, ca să-mi inchipuesc că ađi e Crăciun! Cel puțin de n'aș vedé florile cele

multe și pomii cei verđi, tot aș mai crede, — și ađi par că în ciudă e o căldură de 35° în sóre și 20° în umbră — imposibil să fie Crăciun! Dar așă cetesc în epistolă, că este, deci trebuie să fie; apoi când eu sânt sănătos, totdeuna am Crăciun, și ađi me simt bine și sânt fôrte voios. Decă ar remăné tot așă — o, Dómne — ce fericit aș fi.

Slavă Domnului că m'am întărit erăș până 'ntratata, încât — pot să umblu pe afară — ceea ce este elementul meu, medicina mea.

Ar fi bine decă aș schimba Nervi, care e prea monoton. Gebauer, care-mi scrisese că e invoit să-mi cumpere unele compositiuni, par că a amuțit.

Nervi 21 ianuarie 1883.

Mulțamesc pentru trimisele gelée, miere, scrisóre, floricele etc. care mi-au causat o bucurie nemărginită. Voi luá merea în tótă diminéta cu unt-delelmn de masline, care se capêta aici totdeuna prós-pêt, și acestea vor mălcomi tusa mea.

Ve veți miră cum de m'am inbolnăvit așă deodată, și acesta pentru că nu mi cunoșteți starea mea din Brașov, pe care n'am vrut să vi-o descriu. Și de ce v'aș fi supêrat fără a ve ajuta vóue ori mie. — Acum indreptându-me intratata, încât cred că am trecut din crisă, ve pot spune mai multe. După ce me intorsei la finea vacanțelor la Brașov, m'am simțit fôrte bine, de și tusa din călétoria dela Chisetău nu me părăsise de tot. Mai apoi din nervositate me ocupai cu compunerea și compusei întreg programul concertului meu, la școlă și biserica eram fôrte punctuos. Dela o probă de orchestru m'am dus la școlă de gimnastică și vedënd domnii cum fac gimnastică, m'a prins și pe mine un dor de gimnastică și me urcai pe rec și me 'ntorsei de câteva ori, când simții ceva neplăcut în plomânul stâng — dar aceea a trecut. Inse nóptea m'a apucat o grósnică versare de sânge. Cu comprese reci cu medicamente, anevoios de tot s'a oprit. Doctorii me sfătuiră să nu țin concertul, dar eu n'am avut răbdare, anoncele erau deja afișate și din pat me duceam la probe și pe urmă la concert, care imi succese atât de minunat. Când petrecui primele đile în Nervi m'am indreptat de tot bine, dar în urmă ér m'am recit, căci durmiam cu ferestrele deschise, numa jalužiile erau închise. Bine că am scăpat și de asta, că nici nu vreu să-mi mai aduc aminte, ci gândesc să me duc curënd la Neapole, de acolo prin Galați la Stupca.

Trimite-mi, te rog, Septetul de Beethoven și compositiunile mele împreună cu operele cele mai frumoșe pentru vióră cu piano. Óspetilor — după cum đic ei, le place fôrte mult cântecul meu — nu șciu de ce; mai ales inse ariile românești.

Nervi 20 ianuarie 1883.

Astăđi e o di țesută de aur și argint. Eri eră urit, dar spre séră a tras un pui de Sirocco cu 25° căldură de pe colo dela Fez, Tunis, Tripolis și a imprășciat într'un moment noorii și frigul și plóia și tóte bazaconiile nordice. Pentru prima óră am simțit vântul acesta atât de cald. Cum đic astăđi e o di — s'o puni în sân!

Mai tot pe mal am stat și m'am plimbat. Aci vedeam cum culegeau niște pescari »ostriche« mici de pe stânci unde le aruncase apa, și le máncau așă crude. Mie-mi venise gust de altfel de bucate și m'am dus la dejeuner, unde la fine am mai tras o dușcă de »barolo« (vin roșu) cu apă, și erăș plaidul pe spate și la mare, unde aședândume jos, tot ascultam, ascultam la musica murmurândă, ce o producea apa, când se vêrsă printre crepăturile stâncilor, și par că

auđiam printr'acéstă musică armoniile sirenice ale nimfelor mării, și in căldura plăcută mi se 'nchiseră ochii . . . Mai apoi me uitam pe fundul apei, care lângă mine nu eră mai adâncă de jumătate de metru, apa eră curată încât se vedea fiecare petricică pe fund, me uitam la niște pescuți mititei cum se mișcau incolo și 'ncôci, toți deodată, par că aveau conducătorul lor, care le arătă calea! Și erăș mai inhideam ochii și me visam acasă cum ședeți undeva lângă sobă și ve încălđiți și afară fluera un cri-veș de-ți ține urechile . . .

O, Italie — Italie! frumoasă și dulce mai ești! Ah! dar ce folos? Nu plăteșce totă frumșeța și dulcêța ta o cêpă friptă, decă coala peste gard nu me pot sui la — Stupcâ! . . .

Se făcură 4 $\frac{1}{2}$ și me redicai spre casă. Sôrele se plêcă spre Alpi albi imbrăcați in zăpadă, cari luscesc ca niște briliante. Ajunsei in otel și vêd in »logia delo studio«, biroul otelierului, espusă epistola dtale și asignația poștală pentru parale trimisă dela Itçani. Se vede, cât de frumos a inceput diua, atât de frumos se și sfêrșeșce. Ve mulțămesc fôrte mult, mare bucurie mi-au făcut.

Ce se atinge de tema dvôstre, că prin martie pôte fi vifor și furtuni mari pe mare, nu me tem, căci chiar medicul mi-a recomandat o călătorie pe mare și bôla de mare nu mi-ar strică. Numai pe lângă Messina, adecă intre Sicilia și Italia, — vestita Scilla și Charybde âncă de pe timpul moșului Odyseu — pe acolo e cam »prăvălatic«, dar nu-i nici un pericol.

Eri m'am pus la gară pe cumpênă. Nainte de 6 sêptêmăni am fost 72 de kilo și eri — 78! Avênd o față mai ca ômenii, me voi duce să me fotografiez.

Nervi 29 ianuarie 1883.

Nu voi să es din Italia fără să vêd Roma și Neapole, căci mi-ar plânge inima de durere. Așă dar mâni plec la Rôma, și până la 'ntôrcerea mea sper că Gebauer imi va fi și trimis paralele la Nervi, de unde apoi plec acasă cu trenul prin Viena-Cracovia-Lemberg.

Pôte că merg numai pân la Roma. Și astfel să termină cura mea italiană. Bine ar fi fost să mai fie ținut vr'o lună. Mie să nu-mi mai scrieți după primirea epistôlei acesteia. Dela Roma ve voi scrie, êr in diua plecării mele din Nervi și din Viena ve depeșez*.

C. Porumbescu.

Nălucire.

In đori de ți, 'n desiș de tei,
Trist, visător, pășesc a lene . . .
Și 'n ochii-mi vêd numai troene,
Și 'n creeri simt numai schintei,
In đori de ți, 'n desiș de tei . . .

Ah! s'o mai vêd âncă pe ea,
A cărei chip ađi nu mai este . . .
Dar tot ce fu, — fu o poveste!
Cu nôptea se trecu. Așă.
Ah! s'o mai vêd âncă pe ea . . .

* Impresiunea grandioasă ce a făcut Roma asupra regretatului nostru artist s'a descris in »Familia« de âst an pagina 115.

Și sôrele resare sus.
Nu sa 'ndurat pizmașa fire,
S'o vêd macar in nălucire.
— Remân tot patimei supus,
Când sôrele resare sus.

N. A. Bogdan.

Francillon.

— Comedie in 3 acte de A. Dumas fiul. —

(Urmare.)

Lucian. Nu-ți mai cer nimic . . . numai de . . . in vreme ce tu căpătai obiceiuri noi, eră fôrte firesc . . .

Francina. Să-ți aduci și de cele vechi.

Lucian. Pôte . . .

Francina. Clubul?

Lucian. Clubul.

Francina. Și dra Rosalia Michon?

Lucian. Par că numai Rosalia Michon e pe lume!

Francina. Va să đică, alta?

Lucian. Mai șciu!

Francina. E vêdit, că vrei să me superi și îți vei ajunge ținta curênd. Nu am vêđut pe nimeni in-vinovățind o femeie că ș-a făcut datoria de mumă. De ai fi silit să iei arma și să te duci in rêsboi și să lipsești in vreme de luni, de ani, cređi că aș avea trebuința de alții afară de tine, ca să petrec? . . . Te-aș așteptă lângă lêgânul copilului nostru. Maternitatea e patriotismul femeilor și sângele, de care voi sânteți așă de mândrii, că-l vêrsați pentru țeră, nu e decăt laptele, ce ve dăm noi. Așă dar, nu me mai iubești, iubești pe altă femeie . . . Cel puțin dove-deșce-mi că me stimezi, decă nu me mai iubești. Nu me amăgi, nu me face de ris. Decă iubești altă femeie, spune-mi-o indată; să nu aflu lucru dela vre-una dintre prietenele cele bune; să o șciu incailea eu mai intêiu.

Lucian. Or ce-ai face, tu o să fii a doua inșcințată, cel puțin.

Francina. Nu e vreme de spirit acum; crede-me, nu mai face.

Celestin. (Ivindu-se.) Trăsura e gata.

Lucian. Bine (Celestin ese. Francinei, sărutând-o pe frunte.) Bună sêra.

Francina. Bună sêra, or mai bine, nôpte bună; căci cred, că până mâne nu te voi mai vedea.

Lucian. Așă cred și eu (Vrea să plece.)

Francina. Dar se vede, că aveți să ve duceți undeva cu toții, de pleci să te intêlnești cu prietenii, de care abiă te despărțiși de nu e o jumătatea de cias.

Lucian. Da.

Francina. Unde ve duceți?

Lucian. Vrei să șcii, cu or ce preț?

Francina. Da.

Lucian. Astă sêră e bal mascat la Operă. Avem o loje.

Francina. Loja in care eră dra Millescudi cu mumă-sa?

Lucian. Tocmai aceea! Și ne ducem să vedem, cum sânt balurile in sala aceea așă de mare. De unde să șciu eu, că-ți va veni așă de-odată gustul să me ții acasă, când de 11 luni me lași să es in tôte sêrile. Am vorbit, să me duc.

Francina. Ia-me și pe mine.

Lucian. La balul dela Operă! Acolo nu se duc femeile cinstite. Ce ar đice dna Smith?

Francina. Mascată?

Lucian. Și mai reu; te va lua drept alta și vei auzi cine știe ce vorbe!

Francina. Cu tine nu e nici o primejdie. Poți fi incredințat, că nu me voi despărți de tine.

Lucian. Dar copilul? . . . rămănea singur.

Francina. Știi bine, că de astă seară dorme într-o odaie cu Aneta. M'am despărțit de el noaptea asta, pentru că e neindoișos, că nu veneai în odaia mea de temă să nu-l deștepți. Dar pot lipsi și eu odată câteva césuri.

Lucian. Dar domino? N'ai lua vreunul cu chirie?

Francina. Il am pe cel, pe care-l aveam la Nisa la serbarea florilor, când m'am dus cu tata și cu mama.

Lucian. E roșu. Femeile cum se cade nu pun domino roșu la balul dela Operă!

Francina. Atunci jertfește-mi și tu un bal! Te rog.

Lucian. Peste puțină! Am făgăduit că me duc.

Francina. Du-te, stai un ceas și întorcede-te.

Lucian. O să supăm cu toții. La revedere. Măne.

Francina. Bine, du-te (Lucian vré să o sărute pe frunte. Ea se dă înapoi.) Lă ce să me mai săruți?

Lucian. Cum vrei.

Francina. (Ținându-l, după ce ș-a șters ochii.) Ai să te întelnești cu vre-o femeie?

Lucian. Am să me întelnesc cu prietenii mei.

Francina. Intrebuințezi pré multă violente.

Lucian. Și tu pré imi faci întrebări multe.

Francina. Atunci, ascultă, ca să nu mai ai ce dice pe urmă. Uite-te bine la mine. Te iubesc cu patimă; ador copilul născut din această iubire; sânt femeie cinstită și n'am alt gând decât să fiu mereu și de aci înainte tot femeie cinstită. Dar, pentru că socotesc căsătoria ca o zalogire a unui soț cătră celalalt, pentru că ne-am jurat de bună voie respect și credință, fiind că sânt credincioasă și n'ai să me inovătești, decât că mi-am făcut datorria, îți jur, că de voiu află vr'o dată că ai amantă, peste un ceas, după a-ce me voi incredință . . .

Lucian. Ei, ce-ai să faci peste un ceas?

Francina. Voi avea un amant. Și-ți făgăduesc, că tu vei ști faptul înainte tuturor. Ochiu pentru ochiu, dinte pentru dinte!

Lucian. Dă-mi să-ți vęd dinții! (Francina își arată dinții zimbind și îi intinde, ca să-i sărute.) O femeie cinstită, prin mintea căreia pôte trece un asemenea gând, e o femeie bolnavă și are trebuință de odihnă. La revedere.

Francina. La revedere. (Lucian ese.)

Scena VII.

Francina singură, apoi *Elisa*.

Francina. (Scôte batista și se șterge la ochi infuriată; sună de doue ori, vine Elisa.) Dă-mi mânușile cele negre, lungi, haina pe care-mi a adus'o ađi și pe care n'am pus'o până acum, tocul și manșonul de lutră, un vël gros. Adu-mi și portofoliul de marochin cenușiu din cutia mesei. (Servitorea ese. Francina scrie cât lipsește servitorea, indoiește scrisorea, se scólă și apoi se gândește puțin, ținând-o în mână; la urmă o rupe, dicënd.) De prisos (O aruncă în foc.

Elisa. (Intră și ajută pe Francina să se imbrace) Pleci, dómná?

Francina. Nu veđi?

Elisa. Să pue caii la trăsura dtale? Visitul nu s'a culcat încă . . .

Francina. Să se culce!

Elisa. Atunci poștiți, să dic, să aducă o birje?

Francina. Nu, me duc pe jos.

Elisa. Alară e frig grozav.

Francina. Șciu.

Elisa. Nu poștești, să te insoțescă nimeni, dnă?

Francina. Nu e trebuință.

Elisa. Decă va veni dl conte inaintea dtale, să-i spui ceva?

Francina. Cum vrei.

Elisa. Să aștept, până când ve întorcedeți?

Francina. Nu.

Scena VIII.

Elisa singură, apoi *Celestin*.

Elisa. (Strigând pe Celestin prin ușa apartamentul lui Lucian.) Celestin, Celestin! (Celestin vine.) Ia-ți pălăria iute, iute! Spune portarului, că insoțești pe dna contesă și fă ce-i face de o urmăză, fără să te bage de sémă. A plecat pe jos. Află, unde se duce și nu spune nimerui (Il impinge. El ese. Ea sună; servitorului care vine.) Stingeți luminările. (Ese.)

Sfêrșitul act. I.

(Va urmă.)

Dumitru Stăncescu.

Unde este fericirea?

Unde este fericirea, totdeuna me 'ntrebam,
Căci căutând-o pretutindenii, nicăirea n'o aflam:
Prin colibe, prin palate, în avere și mărire,
N'am găsit decât durere, vanități nemulțămire.

Dar . . . pe-o pētră mormentală într'o ți când am cetit,
Că acolo omul numai, nesimțind e odihnit;
Dis-am: étă adevērul rece, plin de lămurire:
În mormēt, ér nu în lume e deplină fericire.

Al. C. Vrăbiescu.

Electricitatea și rolul ei în economia vieții.

(Incheiere.)

De grupa a doua se țin lămpile de incandescentă, a căror perfecționare spre o aplicabilitate practică avem de a o mulțămii americanului Edison precum și lui Werdermann.

Lumina produsă prin electricitate are mai multe preferințe și față de lumina de gaz, între cari se pot numeră siguritatea, curățenia aerului și impresiunea binefăcătoare, ce o cauzază prin colorea plăcută, liniștea și uniformitatea ei. În urmarea acestor proprietăți lumina electrică a aflat aplicare la iluminarea stradelor — p. c. în Newyork, — a drumurilor ferate (precum d. e. în Englitera) și a localităților mari etc. Cât de multe luminări ne-ar trebui d. e. pentru iluminarea unui salon întocmit pentru milioane de persoane? Acela inse cu câteva fântăni de lumină electrică se pôte ilumina din destul. Dară tocmai această intensitate pré mare restringe lățirea luminei electrice, a cărei aplicare în chilii mai mici nu este de recomandat chiar și din punct de vedere igienic.

Chiar și căi ferate sânt astăzi a căror vagone se pun în mișcare prin un curent electric. Prima cale ferată electrică cu succes a fost construită în

Grădinărița.

Berlin de Siemon și Halskye (1879.) Aceștia au constatat aplicabilitatea căilor ferate în principiu, numai cât alte inconveniente materiale îngreună folosirea lor. În timpul mai nou lățirea acestora ne promite succese îmbucurătoare.

Folose însemnate ne prestăză nenumeratele mașini electrice, cari în tehnică, precum și mai prin toate terenele industriei, au produs schimbări mari. Aceste puse în mișcare prin puteri mecanice produc electricitate, care se întrebuintează în un mod foarte multifar.

Și pentru măsurarea timpului se întrebuintează electricitatea, la așa numitele *cronoscoape*, cu ajutorul cărora se poate statorî începutul, finea și prin urmare întregă durata unui anumit proces. Ba la anul 1839 Steinheil în München construi un orologiu pentru măsurarea timpului trecător.

Un însemnat rol jăcă electricitatea și în medicină, în așa numita *electro-diagnostică*. Acî se folosește pentru constatarea bolilor de nervi și a colonei vertebrale. Peste tot aplicarea electricității pentru scopuri de vindecare s'a redicat dela începuturile neînsemnate la un rang suprinător al terapiei universale. Ce e drept îndată după marea descoperire a lui Galvani (1786) s'au încercat cei mai renumiți medici a pune puterea admirabilă a electricității în serviciul medicinei; dară puțină cunoștință de boale de-oparte, ăr de altă parte întrebuintarea rea a galvanismului prin diferenții șarlatani, a dat uitării aceste încercări. După descoperirile electro-magnetice a lui Oerstedt (1820) și a lui Faraday (1831) a statorî medicul francez Duclenne de Boulogne metoda localisării curentului electric; constatând și aceea, că dela anumite puncte ale suprafeței corpului se pot provoca contrațiuni musculare puternice prin curentul electric al lui Faraday.

Mai târziu Remak (1858) redică și curentul galvanic la o mare însemnată terapeutică, succedându-i a agită organele mai interne a crerului, colonei vertebrale și organele de simțire și prin aceea a le scăpă de anumite slăbiciuni.

La anul 1708 s'a descoperit prin dr. Wall, că nu numai corpurile solide conțin electricitate, ci chiar și aerul atmosferic și acesta natură electrică se manifestăză cu deosebire în un fenomen natural numit fulger. Acesta de multe-ori prin descărcarea sa în un edificiu înalt etc. poate să causeze cele mai mari pericole și daune. Cu toate că și alți fisici întăriră părerea lui Wall, totuși numai prin Franclin (1706—1790) ajunse la o deplină valoare. Acesta nu numai afirmă, că schinteia electrică și pocnitura, ce se produce când se naște ea au o anumită asemănare cu fulgerul și tunetul, ci dovedî acesta în mod experimental. Gloria de a fi făcut pentru prima dată experimentul, pentru de a constată identitatea schinteii electrice cu fulgerul compete la doi francezi Dalibart și Delor la anul 1752 (maiu.) Franclin inse fără a cunoște încercările acestor 2 francezi, esamină în acelaș an (iunie) adevăritatea părerii lui Wall.

El împreună cu fiul seu construindu-și un smeu sburător, merseră pe câmpul de lângă Philadelphia și acolo îl eliberară tocmai pe când erau presemne de plăoe, dar nu putură constată nimic. Se întemplă, că peste puțin timp veni o ploaie caldă, care udă așa de care se ținea smeuul, ca să nu se părădă în atmosferă. Prin această deveni așa un bun conductor de electricitate și Franclin numai decât reuși a scote din un globurel de metal ce se află la capătul inferior al aței, schinteii electrice. Asemenea fenomene observă densusul de multe ori și la o rudă de fer pe care o înțepeni pe coperișul casei sale. Prin aceste experimente s'a dat în un mod neresturnaver dovedă

despre existența electricității atmosferice și prin urmare și despre identitatea schinteii electrice cu fulgerul. Pe basa acestor experimente află celebrul fizic american mijlocul de a face fulgerul nestricăcios, inventând *parafulgerul*, care scutește în giurul seu o suprafață cuprinsă în un cerc al cărui rađiu este de două ori atât de mare, ca înălțimea vergei sale.

Încercările lui Franclin s'au repetit și de alții, dară nu totdeauna cu succes favoritor: profesorul Rischmann în Petropole plăti atari încercări cu viața, nefiind destul de precaut în acumularea electricității.

Unii susțin, că cauza fenomenelor electrice a unei furtuni a fost cunoscută și înainte de Wall. Ce e drept cred unii, că multele turnurile cu vârfuri ascuțite ale templului lui Solomon erau făcute pentru apărarea trăsnetului și că preoții opriau prin descărcări electrice a unei baterii umplute cu electricitate atmosferică, intrarea în biserică a celor nesfințiți. Dară aceste aserțiuni se basază pe șciri foarte dubii și nesigure, încât din aceste nu se poate conchide, că cei vechi ar fi avut o cunoștință despre cauza fenomenelor electrice.

De însemnat este și aceea împregiurare, că în anticitate ăr credința că Joe cruță tufele de laur și de aceea ele servesc ca scut contra furtunelor (pentru ômeni.) Schinteile mici ce se observau uneori la vârfurile turnurilor le numeră Plinius între stele.

În ce privește modul de a produce electricitate sânt trei metode mai însemnate: prin *frecare*, prin *acțiuni chemice* și prin *inducțiune*. În cazul prim se poate produce electricitate mai puțină, de aceea și aplicarea ei e mai neînsemnată. După descoperirea elementelor galvanice inse aplicarea electricității în viața practică luă un avânt mai mare. Dară și aplicarea acestui soi de electricitate nu s'a putut estinde asupra multor terene, din causă că elementele galvanice producând electricitate, consumă un material relativ scump, anume zinkul. Această împregiurare împedecă aplicarea electricității cu deosebire la iluminare, cu atât mai vârtos, cu cât aceea se poate îndeplini și în alt mod (prin luminări de diferite materii, petroleu, gaz etc.)

O aplicare mai estinsă primî electricitatea numai în timpul mai nou, după perfecționarea sorgințelor electrice, prin cari s'a ajuns posibilitatea de a produce electricitate cu putere nemărginită și cu cheltueli puțin.

Că e posibil a aplică electricitatea în cele mai diferite moduri se esplică prin aceea, că nici o putere naturală nu se acomodeză așa împregiurării și nu se poate transformă așa ușor în diferite forme de puteri. Și în această acomodare admirabilă de a primi totdeauna aceea formă de putere, care e de trebuință, zace marea însemnată practică a electricității, o însemnată, care cu deplină siguranță se poate pređice, că în continuu se va estinde.

Fără de a mai amintî încă multe alte aplicări destul de însemnate ale electricității, se poate vedé și din cele espuse importantul rol, ce-l jăcă această putere necunoscută în ființa ei, în economia vieții, precum și giganticii pași ce i-a făcut sciința în această direcțiune încât decă s'ar deșteptă din morți Aristotel și alți bărbați ai anticității s'ar esprimă: »Vai mărginiți am fost!« și s'ar rentorce ăr în morment.

Elie Cristea.

Piticii și urieșii.

— Variațiunile staturii umane. —

Studiul variațiunilor staturii umane este o chestiune de actualitate. Cu ocaziunea discuțiunilor legii

militare în Franța ea a fost obiectul comunicațiilor importante făcute în câteva societăți savante, mai cu seamă la Academia de medicină și la societatea de antropologie din Paris. Apoi venirea în Paris, din toate colțurile lumii a mai multor pitici și a unui urieș extraordinar au permis de a compara din nou diversile modifițiuni fizice și chiar morale ce sunt datorite influinței taliei.

Printre chestiunile ce se prezintă când privim de o manieră generală statura umană se pot spune următoarele :

Specia umană actuală este ca degenerată și străbunii noștri din timpurile antihistorice, seu de o epocă mai nouă erau ei de o talie mai superioară decât a noastră ?

Există seu nu există popore de pitici seu popore de giganți ?

Care sunt cauzele care influențează asupra taliei indivizilor, dezvoltării și creșterii copiilor ?

Care este influența taliei asupra forței, rezistența la osteneală, dezvoltarea fizică și intelectuală a indivizilor ?

Din toate aceste chestiuni se vede, că studiul staturii umane nu numai că are un interes teoretic seu de curiozitate, dar poate avea asemenea un interes important practic din punctul de vedere al dezvoltării indivizilor, considerând fieare în parte și a dezvoltării forțelor unei națiuni, pentru producțiunea agricolă și industrială seu a apărării sale.

Înainte de a rezuma studiul acestor diferite chestiuni, dă-mi voie, amabile cetitor, de a-ți descrie uriașul austriac ce se găsea în acuma câteva luni în Paris; și care poate fi considerat ca omul ce a atins limita cea mai extremă a staturii umane.

Acest gigant are 2 m., 60 de înălțime, are etatea de 22 de ani, se numește Frantz Winckelmeler și este născut în un sat aproape de Friedburg în Austria de sus. Părinții sei sunt lucrători de pământ, talia lor este ordinară și ceilalți 4 copii ai lor nu prezintă nimic anormal. Frantz Winckelmeler n'a început să crească de o manieră remarcabilă decât dela 14 ani. Acest gigant este foarte subțire relativ cu înălțimea sa; ceea ce contribuie a arăta și mai nalt. Brațele sale sunt de o lungime exagerată. Picioarele sale sunt asemenea foarte lungi relativ la restul corpului. I este aproape imposibil de a lua loc pe un scaun, se dice că în apartamentul seu se culcă pe patru paturi așezate unul lângă altul. Acest urieș este în realitate din cei mai remarcabili.

După o opinie mult răspândită în secolul din urmă, străbunii noștri la o oarecare epocă ar fi avut toți o talie egală seu superioară ca cea acestui gigant. Așa în 1718, un membru dela Academia de inscripțiuni din Paris, dl Henrion, prezintă la savanta adunare un memoriu asupra variațiunii taliei umane dela începutul lumii până la I. Ch. După acest domn Henrion, Adam ar fi avut aproape 40 metri, Eva 38 m. 56. Dar dela acest moment înainte talia umană ar fi suferit o scădere progresivă considerabilă. Noe nu ar fi avut decât 100 picioare seu 33 metri; Abraham 28 picioare seu 9 metri; Moise nu avea decât 13 picioare, 4 m. 21; Hercule 3 m. 26; Alesandru cel mare 2 metri. Această comunicațiune a fost primită cu mare entuziasm și a fost calificată la aceea epocă de »Marșă descoperire.«

Dacă această hypotesă ar fi fost adevărată, dacă ar fi fost confirmată, specia umană actuală ar fi cu totul degenerată. Ce departe erau atunci membrii unei academii, de cunoștințele pozitive și știința esactă !

În fiecare epocă se vedă autori moraliști tratând generațiunea actuală de rasă degenerată.

Din fericire pentru noi, ca în toate timpurile și la toate epocile, s'au acusat de degenerare generațiunea esistentă și s'au pretins că generațiunile anterioare erau mai forte, mai mari, mai vigurose.

Homer, sunt 2800 de ani, se plângea deja de degenerența omenilor în timpul seu. Ceea ce făcu mai târziu ca Juvenal să dice (Satira 15): »Dacă această plângere asupra speciei umane era fundată, de mult timp omenii n'ar fi decât niște nenorociți pitici.« Dar faptele sunt în complet desaccord cu această opinie, că cei vechi erau de o talie superioară populațiilor moderne; cu atât ne redicăm în trecut, cu atata vedem numeroase probe contra aceste idei eronate. Osămintele umane, după mai multe secole ce se găsesc astăzi în diferitele catacombe nu sunt de loc gigantice. Zălele, caștele cu care se serviau omenii de arme în evul mediu, ar pute foarte bine să fie purtate de armata noastră modernă.

Mumiile egiptiene ne arată, că indivizii de atunci erau de o talie mică seu mijlocie. Asemenea sunt mumiile și osămintele găsite în monumentele Indiei și a Persiei. Mumiile peruviene și mexicane sunt în același caz.

Dacă se consideră statura diferitelor rase ce constituie specia umană, se găsesc în adevăr diferențe considerabile; esagerațiunea faptelor a dat naștere la legende de popore de pitici și popore de giganți. Indivizii compunând rasa pitică, ar fi dacă s'ar considera în deosebi destul de mari pentru a fi comparați cu piticii. Un pitic ce trece peste un metru, începe a perde din interesul seu, dacă ajunge la 1 m. 20 seu 1 m. 30, perde numele de pitic și devine »om mic.« În micile rase umane adulții bine conformați, afară numai de excepțiuni, toți trec peste 1 m. 20 și 1 m. 30. Aceste rase constituie dar, nu rase de pitici, ci pur și simplu rase de omeni mici.

Asemenea sunt localitățile unde indivizii trec peste 2 m. 20 și 2 m. 30 sunt excepțiuni și merite numele de giganți; dar cu toate aceste media taliei în aceste mari rase este mult mai considerabilă decât în micile rase. Omul de talie medie din rasele mari este un gigant comparativ la omul de talie medie din cele mai mici rase. Vom aminti la acest subiect talia medie a Laponilor, cari după mai multe măsurături este de 1 m. 35 pentru bărbați și de 1 m. 42 pentru femei. În Africa Akkas vânduți de călătorul Schvveinfurth puteau fi considerați ca o rasă foarte mică. Negritonii ce locuesse părțile selbatice a Philipinilor în insulele Andaman, sunt o rasă cu totul mică. Printre rasele gigantice vom aminti talia naltă în Norvegia, selbaticii din America de Nord, Patagonii din America de Sud, câteva triburi din Oceania. Pentru aceste din urmă rase media taliei variază după călători între 1 m. 78 și 1 m. 80. Diferența între înălțimile medii ale diferitelor rase umane variază dar între 1 m. 35 și 1 m. 80. Cu alte cuvinte înălțimea medie variază de o înălțime de 45 centimetri. Mi se pare că am pute face clasificățiunea următoare: Rasa mijlocie dela 1 m. 60 până la 1 m. 70; rasa mică cei ce nu ajung la 1 m. 60 și Rasa mare cei ce trec peste 1 m. 70.

Ca concluziune vom dice, ca omenii actuali nu au a regretă de a nu avea talia străbunilor lor.

Asupra acestui raport, cum a mai multor specii umane actuale, națiunile civilizate au puțin a inidiă generațiilor din timpul trecut.

Alesandru Dinga.

Serbarea Pumnul in Cernăuți;

— La 16 iulie. —

După cum s'a fost anunțat de către societatea pentru literatură și cultură română in Bucovina, festivitatea consacrarii monumentului lui Arone Pumnul se țină eri intr'a 16 iulie a. e. după programul indicat.

Dimineața se celebră in catedrala mitropolitană din Cernăuți serviciul dumnezeesc de către mitropolitul dr. Silvestru Morariu asistat de mulți preoți. Spațioasa catedrală era indesată de publicul român de amândouă sexe, cum și de forte mulți străini. Fost-au de față consilierul guvernial dl Orestor Reneiu de Hirsiani, ca represintantele presidentului țării, căpitanul țării Alesandru baron de Vasilco, Nicolaiu baron Hurmuzacki, Eudociu baron de Hurmuzacki, colonelul Sărăcin, profesorii facultății teologice: Dr. Vasilie Mitrofanovici, Isidor cavalier de Onciul, Eusebiu Popovici, Constantin Popovici, Vasili Repta, dr. Emiliu Vointicki, Juvenal Stefaneli, corpul intreg profesoral al gimnasiului din Cernăuți, unde a stat Arone Pumnul ca profesor, profesoful universitar dr. Ion al lui Georgiu Sbiera, consilierul superior și preses al tribunalului Mihaiu Piteiu, consilierii judecătoriai Cornel Corovici și Cechovschi, cum și o pleiadă mare de tineri români amploeți și profesori. Asemene a fost aci concentrată și o cunună frumoasă de dame române: aristocratele române ce petrec in Cernăuți, dōmna și dșorele Sărăcin, dōmna de Onciul cu dșorele, dșorele Victoria și Elena Reneiu de Hirsiani, dōmna Caplomchi, dōmnele Jurcan; cine e in stare să numescă toate domnișorele și dōmnele, care au venit dela țēră anume să participe la astă serbare mare. Asemene au fost de față și mai multe deputațiuni a comunelor rurale.

După seversirea serviciului divin pré sfinția Sa mitropolitul ținū o cuvântare plină de entusiasm despre meritele neuitatului Arone Pumnul, cum și despre insemnătatea ei culturală pentru nația română din Bucovina, invitând la sfersit pe publicul cel forte numeros la excursiune in corpore dela catedrală la cinterimul, unde i aședat monumentul lui Arone Pumnul. Greu era a te despărți de cuvintele pline cu foc și entusiasm ale présfinției sale; și plin de devotament și venerațiune către umbra apostolului Român din Bucovina, Arone Pumnul, se mișcă publicul către cinterimul orașenesc.

Monumentul lui Arone Pumnul e aședat lângă capela mortuară a episcopilor. Pe partea superiōră a monumentului e pus un medailon, in care se află sculptată cu măestriă bustul lui Arone Pumnul. In jos de medailon se află o inscripție, scrisă cu litere de aur. Inscriptia conține nrmatōrele:

•Marelui bărbat al națiunii Aron Pumnul, profesor c. r. de limba și literatura română la gimnasiul superior din Cernăuți 29 novembre 1818 — 12/24 ianuarie 1866. •Recuoscința eternă a societății pentru literatură și cultură română in Bucovina in numele conaționalilor 1886. •

Inaintea monumentului era aședat un baldachin negru, in care luară loc notabilitățile. Societatea pentru literatură și cultură română in Bucovina, »Armonia« și familia Sbiera depuseră pe morment cununii.

Mitropolitul dr. Silvestru Morariu impreună cu

preoții seversși consacrară monumentului. Profesorul Ion Bumbac ținū orația comemorativă, in care desfășură cu talentul seu oratoric mare, sōrtea Românilor din Ardeal și Ungaria naintea de 1848, viața și luptele lui Arone Pumnul pentru redicarea nației Române in Ardeal, cum și activitatea sa culturală națională in Bucovina după refugiarea din Ardeal a lui Arone Pumnul.

După amedăqi la 4 și jumătate avū loc intrunirea inteleginței române in sala spațioasă a soțietății filarmonice române »Armonia.« Tōtă sala era indesată de un public numeros român din Cernăuți și din Bucovina. Serbarea se deschise prin cântecele: imnul poporal și imn festiv poesie de Vasile Bumbacu, esecutate de către societatea filarmonică »Armonia.« Apoi urmă cuvântarea comemorativă a profesorului dr. Ion al lui Georgiu Sbiera.

»De abiă se găsește,« dise profesorul dl dr. Sbiera, »pe fața pământului un popor, ce să aibă o sōrte mai amară, ca bietul popor român. De abiă se făcū conceputul Românilor de imperiul roman prin colonii romane, abiă incepuse a se lăți semnele culturai române, se redicără furiele distrugētore năvalind asupra poporului român, punēdu-l in neputință. Veniră Marcomanii, Bastarnii, Goții, Hunii, Longobarđii, Ilovenii, Bulgarii, Pacinații, Cumanii, Maghiarii, Polonii etc. Tōte aceste popōre, unele mai aprige decât altele, au atentat la esistința Românilor, ca să-l ștergă de pe fața pământului. Dară Românul a avut și el o stea, un geniu, carele nici odată nu-l părăsi. Poporul român a născut bărbați generosi, cu sacrificii, cari l'au ferit de pericōle. Acești bărbați destinși, pētrunși de puterea apostolatului lor, l'au ferit de striviri, au salvat pe tinerul popor român dela stingere totală. Intre acești bărbați rari a fost și Arone Pumnul. Popōrele maghiare au adus pe Românul la mare strimțore, disputând dreptul de esistință, capabilitatea de a se organiza, a se desvoltă, avēnd un graiu rustic. Cine bate cu tăriă, trebuie să i se deschidă. Românii au arborat pretutindenea stēgul libertății, egalității, ei au dovedit, că sūnt urmașii domnitorilor lumii; pe terenul cultural au demonstrat, că graiul lor este capabil pentru progres. In ferberea acestă generală pentru cultură și propășire au vēdūt Arone Pumnul lumina intr'un sat lângă Brașov. El studiă la șcōlele din Oșorheiu, Blaș și la Cluș, in cele mai mari lipse. Atrase atentiunea profesorilor și episcopia din Blaș il trimise la Viena la studiul teologic. Aci studiă Arone Pumnul pe lângă studiile teologice și cele filosofice, filologice și istoria, nepetre-cēnd calți studenți prin cafenele și restaurații. Din studiul istoriei voiă el să cunoscă sōrtea acestui popor serman, să culegă invēțăminte, ca să pōtă delătură tōte piedicele culturii. Nainte de 48, deveni profesor la gimnasiul din Blaș. Drepturile Românilor erau mai nule. Propaganda puternică a conților Szechenyi și Nic. Veseleny voiă să introducă limba maghiară esclusiv in șcōlă și in viața socială in Ungaria. Fără destingere de naționalitate. In urmă revoltară Maghiarii. Adunarea generală a Românilor din Blaș dătoarește reușita sa studenților lui Arone Pumnul, cari au cutrierat tōte satele, adunând țērânii la consultare asupra stării actuale. Aci se alese un comitet dirigent, care chiemă tot Ardealul in apērare. Maghiarii profitând de mijlōce și timp au vrut să prindă pe bărbații Români de frunte. Pumnul trecū din Ardeal in România, de unde veni pe jos la Bucovina. Tōmna anului 1848 decretă ministeriul din Viena, in urma unui raport al corpului profesoral dela liceul din Cernăuți, inființarea catedrei pentru literatura română la gimnasiul român. Asta implū inimele Românilor de bucurie și acest act va remănē neuitat.

Comisia aşezată de către corpul profesoral propuse ca profesor pentru această catedră pe Arone Pumnul, era consistoriul episcopal recomandă pe Ilarion Hacman, Porfirie Dimitrovici, Samuil Andrievici, Teoctiot Blajevici și Vasilie Ianovici. Toți candidații au fost supuși unui examen scripturistic. Elaboratele au fost supuse unei critice foarte severe de către Alexandru Hurmuzachi, care critică foarte aspru elaboratul lui Teoctiot Blajevici, candidatul principal al consistoriului și aprobă din totă inima elaboratul lui Arone Pumnul, propunându-l ca profesor la nou înființata catedră. Prin brevetul ministerial dintr'a 2 februarie 1849 a fost Arone Pumnul denumit ca suplent și prin decretul dintr'a 15 februarie 1850 ca profesor definitiv pentru catedra română. Pumnul fermecă inimile auditorilor sei. El scrisese o gramatică în limba germană și culesese din gazetele române articole pentru lepturările sale, cari au fost unica informațiune în istoria și filologia. Misiunea sa ca profesor își implinise ca nimenea altul. Oratorul vorbise apoi detaliat asupra introducerii ortografiei latine, terminologiei române, cum și în deocomun asupra activității literare și cultural-naționale a lui Arone Pumnul în Bucovina.

Corul societății filarmonice »Armonia« intonă apoi cântul »Dulce Bucovină«, de Vasile Alecsandri. Stud. jur. dl Ion Bumbac vorbi în numele societății academice române »Junimea«, între aplause generale ale publicului.

»Cu cea mai mare bucurie«, dise dl Ion Bumbac, »mândră de a fi crescută în principiile acestui vrednic bărbat, vine junimea academică pătunsă de același simțiment, de aceeași și simțiminte de recunoștință, cu un gând și un suflet și-ș depune omagiile sale față cu umbra acestui ales învățator. Ea îl asigură, că glasul poporului, ce i-a înarmat sufletul lui și l'a otelit cu puteri îndecite spre munca privitoare sufletului seu, o află or și când un resunet puternic în piepturile noastre, ea îl asigură, că și ea va ști, cum a știut escelentul ei model a trăi numai pentru datoriile sante, ce are față cu cei de un neam și o lege, căci acela, ce și închină viața binelui poporului se trece ca lumină intr'a sa lumină. Pentru noi, onorată adunare, această di de serbătore națională demnă de a lua un loc de frunte în anele țării noastre, e diua senină, diua căldurosă și mult așteptată, în care am venit cu toții, să ne mai încăldim și însuflețim cu drag de principiile, ce respiră geniul nemuritorului Aron Pumnul asupra întregii adunări, e diua sântă, în care am venit să căpătăm binecuvântarea acestui geniu și să jurăm cu toții c'un trup și suflet, că și noi ne vom face vrednici de densusul, că și în noi bate puternic un suflet mai presus de toate, căruia e drag neamul, din care se trage, că și pe noi învățaceii învățaceilor ne inspiră ideia salvatōre a culturii naționale, ne însuflețește limba noastră cea strămoșescă. Aceste principii ne sânt moștenirea scumpă dela marele nostru învățator. Munca desinteresată, perseveranța esemplară în urmărirea scopurilor culturale, sacrificarea intereselor personale și buna credință în geniuul poporului român, aceste principii au fost decōrul acestui bărbat și ele ne or feri în ori-ce împregiurări de lănceđire și descuragiare. Incredete în tine și vei putē, dice o diicală vechiă și noi avem increderea firmă, că vom fi în stare și vom avē ori și când chiar puterea morală de a contribui din resputeri la realizarea ideilor marelui bărbat. Și acesta vom face până va curge numai o picătură de sânge strămoșesc în vinele noastre, până la ultima bătae a inimii noastre și va face o credem fiecare suflet român, încât va fi mândru, că-i român și va mai auzi pe câmpiile noastre doina fermecătōre, care i dragă

Românului ca sufletul, și limba cea dulce românescă la al căruia auz i saltă inima, căci Românul val pe postul unde-l trage inima, e ca stâncea în valurile mării, nu-i pasă nici de viscol nici de furtuni, că dōră-i crescut ca ele. Au ore loc în pepturile noastre și alte simțiminte decât cele esprimate, ađi când spiritul lui Arone ne umbrește și însuflețește pe toți, ađi când serbeză Românii Bucovineni redeșteptarea națională prin marele învățator Aron Pumnul, ađi când chiar el, ilustrul bărbat și nemuritorul matador pe câmpul culturii noastre naționale renvie între noi. Onore și închinare deci Tie, o umbră scumpă a salvatorului naționalității noastre. Ecă tributul ce-ți aduce un popor cu entusiasm. Fiii Bucovineni îți aduc omagiile lor cu fețe serbătorești. Primește o genie falnic și omagiile junimii academice, căci tot junimea a fost la care ți-ai îndreptat mai ales glasul teu și ea e care ađi cu mândriă și entusiasm se pune sub eghida ta și-ți dice cu incredere. O genie al marelui bărbat, inspiră-ne cu principiile tale ca să-ți devenim urmași vrednici. Fii etern, etern cu noi! Oțește-ne puterile! Dă-ne o ființă de fier, cum ai avut-o tu, ca să putem merge pe urma ta.«

Intrunirea se incheiă cu cântecul »limba românescă« de Georgiu Sion, care la cererea publicului se repetă de doue ori de corul »Armoniei«.

Sera a fost ospet mare, participând la el foarte multe persoane. Primul toast îl redică deputatul imperial dr. Ion cavaler de Zotta, care cu cuvinte bine alese și pline de foc vorbi despre însemnătatea culturală națională a lui Arone Pumnul în Bucovina. Apoi vorbiră consilierul Orestea Reneiu de Hirsiani, archimandritul Miron Calinescu și deputatul imperial dr. Constantin Tomasciuc. Acest orator gigantic al țării și fost student al lui Arone Pumnul, dise, că multe căi duc la Roma, că și el se desparte în politica sa de alți Români, fiind declarat inamic al Ilarismului. dar el ca elev al marelui apostol, lucrază pentru același scop ca și toți Românii și ține ca scopul seu principal progresul Românilor Bucovineni.

Astfel se fini serbarea comemorativă a apostolului Bucovinei Arone Pumnul.

Dionisiu O. Olinescu.

Dela băile Erculeane.

Și băile Erculeane, ca toate băile mari și mici își schimbă pe fiecare an physonomia. Fluctuațiunile politice, cestiuini economice naționale, timpul bun seu reu care influințeză atât omienii în genere și nervele damelor în particular, totul preface spiritele, humorul, modelele, simpatiile și antipathiile adecă condițiunile societății balneare. Acest an în aceste băi maghiare, maghiari mai nu se vęd; europeni occidentali și mai puțin. Elementul român predomină; serbi, bulgari, greci, constantinopolitani încă sânt mulți; mai totul are deci un caracter semi-oriental; adecă orientalismul cu lucsul seu, cu nepăsările sale și cu melancoliile ce-l deosebesc. Multimea, mai numerosă ca ori când, se mișcă compactă prin parcuri și bazare, grupele se formează și se dissolvă, salonul se umple și se goleşce, totul cu pași numerați, cu liniște pre-cugetată. Veselia, acea binecuvântată veselie ce vine dela liniștea sufletescă, dela curățenia inimei, dela lipsa de dorințe nerealisibile și ambițiuni nesatisfăcute, nu-și aruncă decât rar notele arginție a risetelor sale delatătōre; și nepăsătōre păserică ce strigă de bucurie și bate din aripi înveselită de esistența sa și de lumina sōrelui din cer uită curēnd și ris și sbor, întrebându-se pōte de ce nu rīd, de ce nu

sböră și alții și toți. De ce? Ce lung ar fi răspunsul la acest »de ce?«

Ca să nu scrim pagine dicem numai trei cuvinte: este bôla secolului; este pôte și doliul ce pôrtă orientul, doliul trecutului seu, de nu preocupă viitorului.

Dar ce cătăm ôre fundul lucrurilor? Nu ne este destul o ochire pe tablou, pe acest pitoresc tablou? Vedem lume multă și variată, toalete scumpe și elegante; valsori și valsătore inturnându-și repede în vîrtituri în fiecare sêră, vedem ômeni vorbind și stringîndu-și mânilor, vedem grupe mari făcînd musică în giurul pianului dela cursalon; vedem atîta aparență de veselie și bună petrecere, încât mai potrivită ar fi mirarea de atîta chief și veselie. Cine mai esamină acum fondul; forma e totul.

Ideia fondului mi-a amintit viôra dlui Papasovici, concertul »Jó sziv« dat în zilele trecute. Nu, nu este lumea compusă numai de mășci; de mario-nette ce conservă numai forma omului. Mai sînt ființe cu suflet, cu suflete emminamente poetice, adînc simțitóre.

Concertul arangiat de cătră filiala societății »Jó sziv« prin dómnele comitessa supremă Jakabffy, barona Mihailovici și Tatartzi ne-au redat ocasiunea d'a auđi fărmeacătorul artist-amator și êrăș tinêr, bê-trân, mare, mic, cunoscêtor, profan toți au ramas magnetisați de arcușul seu. După nenumerate aplauze și bisări a mai adaogit programei o bucată încântătóre »la musette« esecutată cu atîta suavitate, grație, elegantă și bun gust, încât nu te mai credeai în secolul actual unde inbuibéla a ucis și grație și elegantă și suavitate și bun gust. Credeam că cu Alfred de Musset și Chopin au dispărut ultimii poetiaii eposei; dl Papasovici me face să cred că sufletele lor nu s'au pierdut în infinit, ci animă astăzi un român, căci dl Papasovici este un june și avut român.

Tot române a fost și ambele pianiste ce avurăm fericirea d'a auđi la acest concert; una e dra Angela Popovici, pianistă de bună școlă, cu mult brio, și mare egalitate de degete; alta dra Sarmisa Bilcescu elegantă, simpatică și induioșitóre în jocul seu. Ambele sînt eleve bune d'ale celebrului profesor din Paris Marmontel, căci ambele sosesc din Paris unde anul trecut dra Bilcescu a făcut cu atît succes licența de drept și acum pregătește, la 21 ani, doctoratul ultim, fără inse a încetă a fi o bună, blândă, modestă, încântătóre damicelă.

După concert a fost bal, bal început cu o Horă românescă, în care s'a prins tóte damele de distincțiune, de tóte naționalitățile. Mi se pare că dna Constanța de Dunca-Schiau a fost dama care a adus pe toți și tóte a-ș tinde amicalmente mâna în o frumósă și frățescă Horă.

Persónele însemnate care au asistat la concert sînt acele care forméză elita societății balneare din acest an. Dna comitessa Porcia, baronesa Mihailovici, dna Tatartzi cu dragalașele sale fiice; din aristocrația română principesa Zoe Ghika, Zoe Slatinenu, dl și dna Balș, dómnele Bălăcenu-Grave, Văcărescu, colonel Gigertu și dómna Constanța de Dunca-Schiau și frumósă-i fiică, dna Rastia-Mano, dnii Zeno Mocioni, Paleologu, Docan, Paciurea, Candiano-Popescu; cinci frumóși ofițeri români în mare ținută de călărași, mai mulți ofițeri superiori și dansători juni din armata austro-ungară, ca dnii de Zórad, Welse, baron Földváry și cine pôte ai cunósce și notá pe toți.

Nu putem inse trece cu vederea însemnate notabilități politice ca dl fost ministru sêrb Garașanin cu familia și dl Novacovici, ministru sêrb la Constantinopoli dimpreună cu amabila-i soție și o frumósă și mult cultă fiică.

M.

Grădinărița.

— Veđi ilustrațiunea din nr. acesta. —

Grădinărița s'a sculat des de diminéță ș-a legat de brău fôrfecele ș-a pornit între flori să-și începă lucrul obicinuit.

De odată inse s'a oprit. S'a așeđat pe banca din grădină și lăsându-și jos fôrfecele, a început să se pêrdă 'n gînduri. Cugetele ei sböră departe și nici nu bagă de sémă, că un porumbel s'a apropiat de dînsa, bate din aripi, o desmêrdă și vré să se jôce cu ea ca de altădată.

Ea e dusă cu totul. Dar ce gînduri o consumă ôre? Grigea grădinei? Nu pré. A vêđut un flutur, da flutur este el, ce sböră din flóre 'n flóre și la ea nu mai vine.

De-ar șci reutáciosul, cu ce dor este așteptat, de sigur ar alergá aici. Fericitul!

I. H.

B o n b ó n e.

Moravuri israelite.

»L'Italie« ne povestește următórele:

În Polonia este obiceiul, în familiile israelite bogate, d'a primí la mész, la anume zile ale anului, coreligionari săraci.

Un bancher din Vilna avea astfel la prînd doi cerșetori israeliți din oraș.

În Polonia, ca în tóte țerile unde israelitul nu este cu deseversire emancipat, și unde nu pôte a-și da pré mult pe față averea ce are, lucsul din casă este câte odată ne mai pomenit.

Unul din cei doi invitați săraci, care supraveghia pe tovarășul seu, observă că acesta băgase la sfêrșitul mesei în carâmbul cismeii, un frumos tacâm de argint.

Acésta nu-i viniá de loc la socotelă, căci el avea intențiunea d'a face același lucru.

D'odată o inspirațiune de geniu îi trece prin minte.

În momentul pe când erá să se scóle dela mész, ia cuvêntul și rostește următórele, adresându-se cătră stăpânul și stăpána casei:

— Domnule și dómna, dați-mi vóe pentru a ve mulțámí, să fac o mică scamatorie pentru petrecerea societății.

— Fôrte bine! respunseră óspeții.

— Vedeți acest tacâm de argint. Îl voi pune în față dvóstră în carâmbul cismelor mele. Ați băgat bine de sémă, nu este așá?

— Da!

— Ei bine! Șiumli! Șiumla! Pst!

Și face cu mâna un semn repede.

— Tacâmul a trecut în carâmbul cismelor dlui!

Constatați ênșive.

Și invitații se grăbesc să caute în carâmbii cismelor tovarășului seu și găsesc pe celalalt tacâm.

Scamatorul, după ce primește aplauzele tuturor, salută și se grăbește s'o ia la sănătósă.

Un sfat părintesc.

O damă visită odată pe episcopul dela Motte din Amiens, ca să-i cêră sfat în unele lucruri cari îi apêsau conșciința. Între altele îl întrebă, decă e séu nu pecat să se sulemenescă. Un preot, căruia se spovedise ea, i-a interđis srtict întrebunțarea sulimanului; altul din contră i-a permis acésta fără nici o condițiune. Cel dintêi, đise dama, i se pare pré aspru, cel d'al doilea pré îngăduitor. Bêtrânul episcop îi dete următóru sfat: — »De ôre-ce, după părerea

dtale, amândoi preoții au mers pré departe, cel mai bun lucru e, decât vrei să apuci calea de mijloc, să te sulimenești numai pe o parte a obrazului.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Un nou talent de pictor. Săraci în artiști români, luăm cu cea mai mare plăcere notiță de aparițiile ivite pe terenul artistic al nostru. Astfel ni se oferă privilegiul acuma să anunțăm, că în curând noi românii din această monarhie vom avea un pictor de prima calitate. Junele care ne inspiră această speranță este dl Nicolau Bran, de origine din Selagiu, care s-a făcut studiile în gimnasiul din Beiuș, apoi s-a îndeplinit serviciul militar și acuma studiază în Academia de pictură din München, cu stipendii din Blaș și din Orade. Încă fiind student, a atras atențiunea cercurilor în cari a trăit prin desemnurile sale, din cari unele au fost apretiate și în expozițiunea națională din Sibiu. Vinind la Orade, s'a dus la pictorul Szamosy, primul învățator al lui Munkácsy, căruia i-a arătat câteva din schițele sale. Szamosy le-a comparat cu primele desemnuri ale lui Munkácsy și a constatat, că ale lui Bran sunt superioare, deci l'a încurajat și i-a oferit loc în atelierul său. De-atunci urmând a tot studia, a făcut un progres frumos. Dilele trecute avurăm plăcerea să vedem testimoniul său, care conține notele cele mai bune, care ne autorizează a-i proroci un viitor strălucit. Dorim din tot sufletul ca speranța noastră să se realizeze!

Carmen Sylva lucrază la o mare publicațiune ilustrată. Această nouă operă descrie castelul Peleș din Sinaia până la cele mai mici amănunțimi. Ilustrațiunile sunt făcute după fotografii, er descrierile le compune însași regina-poetă. Ilustrațiunile înfățișează singuraticile saloane ale castelului și în fiecare figurază și regina care astfel se prezintă în ocupațiunile sale zilnice. Opera va apărea în puține exemplare și autorea sa le trimite drept suvenir amicilor curții române.

Documente istorice. A eșit de sub tipar: Documente privitoare la Istoria Românilor, culese de Eudoxiu de Hurmuzachi, publicate sub auspiciile ministeriului cultelor și instrucțiunii publice și ale Academiei Române, volumul III, partea II, 1576—1600, cu portretul lui Petru-vodă Șchiopul.

Omiliile celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Gură-de-aur la epistolele sfântului apostol Paul către Tit și Filemon, traduse din textul original, ediția Migne, cu ajutorul traducerii latine a aceleiași ediții și cu ajutorul traducerii germane de Wimmer, ediția Kempten 1883, de Constantin Morariu, cooperador în Cernăuți, a apărut în tipografia »Aurora« din Gherla.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român, după cum anunțarăm, va ține în anul acesta adunarea sa generală în Lugos. Inteligența română de acolo a ales un comitet arangiator, care să pună toate la cale, ca această adunare să satisfacă toate așteptările. Comitetul s'a constituit alegându-și president pe dl Mihail Bésan, vice-presidenti pe dnii Coriolan Bredicean, Ioan Nedelcu și G. Martinescu, cari totodată sunt și presidentii diferitelor secțiuni ale comitetului. În nr. viitor vom publica detaliuri; de ocamdată anticipăm, că programa e cât se poate de interesantă. Afară de adunare, va fi bal, concert, reprezentațiune teatrală și emularea corurilor vocale din popor. Adunarea se va ține în zilele de 15 și 16 septembrie n.

Teatru și concert în Oravița. Junimea română gr. cat. din Oravița rom. a dat o reprezentațiune teatrală împreună cu concert în sala teatrală din Oravița mont, la 1 august st. n. adecă în ziua st. Ilie sub conducerea dlu Ión Bogdanu, învățator gr. cat. în Oravița rom. cu următoarea programă: I. »Rusaliele.« Vodevil cu cântece în 1 act de V. Alecsandri. Persónele: Dl Ión Galuscus arendatorul moșiei și profesorul școlei din sat, Costa Vodă; Resvrătescu subprefect, I. Bogdanu; Toader Buimăcilă primar, Ión Bogdanu; Susana nevêsta lui, dra Maria Lazar; Vasiliu Vereiță fruntaș, Dimitriu Albert; George al Saftei țeran, Avram Balenu; Un gendarm, Ioachim Iana; Catrina, Safta, țerance dra Elena Lazar, dra Elena Danu. Țerani și țerance. — Scena se petrece în Moldova în satul lui Cremene la anul 1869. II. »Nunta țerănescă.« Tablou național cu cântece în 1 act de Vasile Alecsandri. Persónele: Alecu Leonescu, Petru Frentiu; Chir Gaitanis loghiotos, Ioachim Iana; Moș Trochinu, Păcală fruntaș, Ión Bogdanu; Ilenuța fata lui, dra Elena Lazar; Frunză pușcaș, I. Bogdanu; Troțșanu mire, Costa Vodă; Vernicel de nuntă, Avram Balenu; Privighiator, Georgiu Iana. Țerani și țerance. Acestora a premers: III. Concertul. 1. »Êta ziua triumfală«, cor bărbătesc de Humpel. 2. »Nu me uită«, cor bărbătesc. 3. »Marș ostășesc«, cor bărbătesc. Venitul curat fu destinat fondului corului vocal gr. cat. din Oravița rom.

Musicali noue. »Cum să fac?« romanță pentru voce și piano. Cuvintele de Carol Scrob, musica de dl Năstase Ionescu, gitarist. De vândere la magaziniul de musică Pattin din fața poliției și la librăria Graeve în București. »Reprochas d'Amour«, compusă de L. Schatz. Se află de vândere la toate librăriile din București.

CE E NOU?

Șciri personale. Br. Alesandru Vasilco, căpitanul țerii Bucovina, a fost numit de cătră Maj. Sa consilier intim. — Regele și regina României au plecat din Sinaia în străinătate; regele s'a dus la Gräfenberg, er regina la băile de mare pe cóstele Danimarcei. — Dl M. Cogălniceanu, pe deplin reinsănătoșat, va sosi peste câteva zile din Marienbad. Restul verei îl va petrece la Constanța. — Dl Alecsandri, ministrul resident al României la Paris, a sosit de acolo la București. — Dl general St. Pancovici, delegatul României prelungă comisiunea insarcinată cu delimitarea granițelor între România și Austro-Ungaria a fost decorat cu crucea de mare oficer al ordinului Francisc Iosif. — Dlu Alesandru Odorescu, delegatul universității din București la serbările din Bologna, i s'a conferit în prezența Soveranilor Italiei și a sute de învățați veniți de prin toate părțile lumii, diploma de doctor de onóre al universității bolognese. — Dl Al. Degrea, membru la curtea de casații, va reprezintă România la congresul de drept comercial dela Anvers. — Dl Augustin Frațila din Túr lângă Blaș a fost promovat de universitatea din Gratz la gradul de doctor în filosofie. — Dl dr. Georgiu Ilea s'a deschis cancelaria advocațială în Baia de Criș.

Hymen. Dl George Dringou, avocat în Tinca, comitatul Biharia, s'a insorat cu dna Cornelia Frușa din Arad. — Dl Alesandru Marcus, învățator gr. c. în Aușeu, comitatul Biharia la 30 l. tr. s'a cununat cu dșora Veturia Nistor în Er-Tarcia.

Asociațiunea transilvană. În școla de fete a Asociațiunii începând din iulie alimentarea elevelor și a întregului personal din internat se face în regie

proprie, sub ingrijirea directoarei. Se crede, că astfel se va economisă pe luuă 150 fl. — 200 fl. — *Despărțământul Cluș* a ținut adunarea sa generală la 29 iulie în Cluș, sub presiul dlui director dr. Grigorie Silași, secretar dl Basiliu S. Podobă. — *Familia Bologa* a transpus comitetului Asociațiunii cărțile repozitului Iacob Bologa, fost vice-president al Asociațiunii și anume 162 scrieri în 105 fascicule și 140 tomuri. — *Din massa lui Anghel* din Sas-Sebeș s'a trimis comitetului 300 fl. — *Despărțământul VII* a ținut adunarea sa generală la 1 iulie, în comuna Selciva-de-jos; s'au încasat 129 fl., dl Al. Danciu din B. Cerb s'a făcut membru fondator; director s'au ales protopresbiterul I. Danciu din Offenbaia, membrii în comitet dnii B. Bașota, M. Cirlea, M. Andreica, I. Todescu, Al. Danciu și L. Jurchescu. Viitorea adunare se va ține în comuna Bistra. Preotul V. Gan ceti o disertațiune a sa, studentul Enea Gerasim declamă poesia »Sentinela română«, er un elev de școlă »Sila« de Boliac. — *Despărțământul Deș* va ține adunarea sa generală în 26 august n. în comuna Ilénda-mare, sub presiul dlui Aug. Muntean, secretar dl Petru Mureșan.

Petreceri de vără. În *Șintereag*, comună în Valea-Șieului, tinerimea dela școlile mai nalte a arangiat la 15 iulie o petrecere de vără, în folosul bisericei de acolo. Petrecerea a reușit foarte bine. Au luat parte dómnele Angelina Pop din Herina, Letiția Cupșa din Șieu-Odorheiu ambele în costum național, Maria Bal din Ilva-mare, Teresia Crăciun din Bistrița, Maria Pașcu din Simotelnic, Veronica Bălan din Brașfaléul-de-sus, Veronica Mureșan din Borgotiha, Marta Ciurdărean din Lușca, Maria Mureșan din Șireag, Maria Pop din Brașfaléul-de-sus, Lucreția Rusu din Șieu-Odorheiu și domnișorele Laura Veturia Mureșan din Șireag, Maria Cupșa din Șieu-Odorheiu, Flórea Pop din Teure, Lucreția Făgărășan din Teure, Maria Pașcu din Simotelnic, Lucreția Sîgarteu din Șintereag, Ludovica Rusu din Chiutelnic, Eugenia și Regina Bal din Ilva-mare, Maria Pop din Zagra, tóte în costum național, Silvia Crăciun, Emilia Moldovan din Bistrița, Virginia Ghelner din Valea-Groșilor, Cornelia Hossu, Maria Goron și Maria Ciboc din Șieu-Odorheiu. — *Tinerimea română din giurul Monorului* va arangia o petrecere de vără în Monor, duminică la 5 august st. n. în grădina școlii fundaționale sub scut de pânză. Pentru comitet: Simion Beșian, președinte. Drd. Aurel Moldovan, secretar. Ión Melian, cassar. — În *Ilénda-mare* se va ține la 26 august n. bal în favórea fondului Asociațiunii transilvane și al școlii gr. c. române de acolo. — *Junimea română din Reghin și giur* va arangia la 9 august st. n. a. c. o petrecere de vără în sala promenadei din Reghinul-sădesc. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Pentru comitet: Georgiu Șandor president, Iacob Butnariu vice-president, Petru Gorea secretar, Ioan Duma controlor, Iuliu Mera cassar. — În *Velcherul-de-Câmpie* se va ține la 12 august n. o petrecere cu joc; vinitul e destinat în favorul școlii gr. c. de acolo și al școlii civile din Sibiu.

O telegramă curioasă. Un măcelar din Pojon primi din Viena următórea telegramă: »Máne toți porcii la gară, pe dta încă te aștept; eu pot veni numai mâne, de óre-ce trenul de persóne nu duce boi. Terg slab, vitele s'au urcat în preț; să te proveđi, decă îți trebuesc boi, gândește-te la mine.«

Soiri scurte. *Gimnasiul superior din Brason* a fost cercetat în anul trecut de 249 studenți, dintre cari au părăsit școlă 28. Aceștia au fost dupa reli-

giune: gr. catolici 64; rom. catolici 16; gr. orientali 126, de alte confesiuni 15, eră după naționalitate: 190 de Români cu deosebire din comitatele Bihor, Arad, Selagiu, Satumare și Caras-Severin. — *Telefonul în România.* Printre proiectele de lege ce se pregătesc de guvern pentru viitóarele camere, se află și acela privitor la organizarea unui serviciu complet de telefonia, care va legá diferitele orașe principale. — *Bancnote noue* de câte un florin vor fi puse în circulațiune chiar în decursul lunii acesteia. Formatul bancnotelor e ceva mai mic, decât al celor de până acum; hárta e mai trainică. — *Linia ferată Mureș-Ludoș-Bistrița* s'a deschis la 24 iulie cu pompă mare. — *Iubileul din Chiev*, pentru a 900 aniversare a creștinării rușilor, s'a ținut în duminica trecută cu pompă mare; căldura a fost așa de mare, încât cu privilegiul revistei trupelor generalul Dreutelen a cădút de pe cal și a murit.

Necrolog. *Andrei C. Bogav*, cunoscutul publicist din Macedonia, carele a scris și 'n fóia noastră sub pseudonimul Dan Dry, a încetat din viață la Câmpulung în România.

Cuvént pătrat.

- . . . . Un vas de apă.
- . . . . Un strămoș.
- . . . . Operă a lui Emil Zola.
- . . . . O strigare de desperare a Turcilor.

Terminul de deslegare e 25 august. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitórei de șac din nr. 18—19 :

Veđi rendunelele se duc,
Se scutur frunzele de nuc,
S'așeqă bruma peste vii,
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?

O! vino ér în al meu braț,
Să te privesc cu mult nesat,
Să razim dulce capul meu
De sinul teu, de sinul teu !

Căci tu inseninezi mereu
Vięta sufletului meu,
Mai mândră decât ori ce stea,
Iubita mea, iubita mea !

Michail Eminescu.

Deslegare bună primirám dela dómnele și domnișorele: Aurora Micșunescu, Iosefina Crișan, Adeleida Popescu, Hermina Schelegian, Maria Thimuș, Irina Porușiu, Sidonia Muntean, Victoria M. Doctor și dela dnii Severini, Stefan Severini.

Premiul 1-a dobândit dna Adeleida Popescu.

Călindarul săptămânei.

Đina sępt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 6 dupa Rusali, Ev. dela Mateiu, c. 9, st. 1, gl. 5, a inv. 6.		
Duminecă	24 Mart. Cristina	5 Oswald
Luni	25 † Adorm. St. Annei	6 † Sch. la fața
Marți	26 Ierom. Ermolau	7 Ulrica
Mercuri	27 † M. M. Panteleimon	8 Chiriac
Joi	28 Ap. Prochor si Nican	9 Romanus
Vineri	29 Mart. Calinic	10 Laurentius
Sambătă	30 Ap. Sila si Silvan	11 Herman

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel în Oradea-mare.